

Szekeres Ágota – Horváth Endre:
Enyhe intellektuális képességzavarban érintett tanulókat
integráló közösségek utánkövetéses vizsgálata

HÁTTÉR: Az integrált nevelés elterjedése miatt hosszú távon arra kell felkészülnünk, hogy egyre több enyhe intellektuális képességzavarban érintett gyermek fog többségi intézményben tanulni, így fontos tudnunk, mennyire lehet sikeres a beilleszkedésük, hogyan érzik ott magukat. A Mérei-féle többszempontú szociometria (gyógy)pedagógiai és szociálpszichológiai munkában történő alkalmazására kezdtük el a Smetry szoftver fejlesztését, amely innovációinak köszönhetően egyszerűbbé teszi a módszer használatát az alkalmazó pedagógusnak és az adatokat szolgáltató tanulói csoportok számára is.

CÉLOK: Elemzéseink során arra keressük a választ, hogy hogyan változott az integráló osztályok szerkezete, valamint az enyhe intellektuális képességzavarban érintett tanulók szociometriai státusza a felső tagozatba történő váltás során.

MÓDSZER: Vizsgálatunk során 13 általános iskolai osztályból 268 tanulót vizsgáltunk 4-5. évfolyamból (átlag osztálylétszám: 19 fő) illetve 3 év elteltével ugyanezen osztályokat, összesen 217 tanulót (átlag osztálylétszám: 16 fő). Mindkét vizsgálat idején 14 (9 lány, 5 fiú) integrált tanuló járt az osztályokba. Az adatfelvétel papír-ceruza alapú szociometriai kérdőívek segítségével történt, az adatok elemzését a Smetry szoftverrel végeztük.

EREDMÉNYEK: Megállapítottuk, hogy az osztályok többségében a közösségek fejlettebb szerkezettel rendelkeznek 3 év elteltével. A 4-5. évfolyamban tapasztalt különálló, lány és fiú csoportok elszigeteltsége 7-8. évfolyamra csökken. A fiúk és a lányok jellemzően azonos nemű társaikat választják a rokonszenvi kérdésekben, de a magasabb évfolyamokban növekszik az ellenkező nemű tanulókra eső választások száma. Ez egybeesik a korábbi eredményeinkkel (Szekeres, Horváth, 2014).

Azokban a közösségekben, ahol csökken a létszám, megbomlik a szerkezet, általában elmagányosodnak az integrált tanulók. Amennyiben alsó tagozatban csak lazán kapcsolódnak a közösséghez, szintén megfigyelhető elmagányosodásuk magasabb évfolyamokban, ugyanakkor, ha többfelé elágazó kapcsolatot építenek ki már 4-5. osztályban, sikerebb a szociális integrációjuk a magasabb évfolyamokban is.

Korábbi vizsgálatainkban azt találtuk, hogy alsó tagozatban jellemzően nem egymást választják az integrált tanulók a rokonszenvi kérdésekben. Jelen vizsgálatban szereplő felső tagozatos osztályokban viszont több esetben megfigyelhető volt az integrált tanulók közötti kölcsönös választás.

MEGVITATÁS: A szoftver segítségével történő adatelemzés a vizsgált minta alapján kellő érzékenységet mutat a változások leírására, így érdemes olyan vizsgálatot tervezni, amelyben nagyobb mintán több éven keresztül követjük a közösségek változását. A módszer alkalmas lesz a későbbiekben a különböző társas folyamatok monitorozására a pedagógusok közösségfejlesztő tevékenységében.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS: A kutatást a Bolyai János Kutatói Ösztöndíj támogatta.

Kulcsszavak: szociometria, integráció, digitális módszertan, enyhe intellektuális képességzavar